

Ludwik Więcek *Śpiąca Wenus*

Tematy

- Intertekstualność
- Zapożyczenie
- Parafraza
- Mitologia
- Kobieta
- Cieleśność
- Akt

Konteksty

Literatura:

- Jerzy Pilch, *Spis cudzołożnic. Proza podróżna*
- Maria Janion, *Kobiety i duch inności*

Malarstwo:

- Giorgione, *Śpiąca Wenus*
- Tycjan, *Wenus z Urbino*
- Édouard Manet, *Olimpia*
- Paul Gauguin, *Żona króla*
- Pablo Picasso, *Mujer acostada sobre un diván (Dora Maar)*
- Tsing-fang Chen, *Venus Today, African Venus, Venus Fauvist-Cubist, American Dream*
- Patricija Jurkšaitytė, *Veneros guolis*

Fotografia:

- Katarzyna Kozyra, *Olimpia* (tryptyk)

Grafika komputerowa:

- Svetlana Petrova, *Happily ever after*

W stronę interpretacji

Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Przedstawiciel każdej z nich losuje reprodukcję innego tekstu ikonycznego z poniższej listy. Ważne, aby grup było mniej niż dostępnych reprodukcji. W czasie losowania oraz dalszej pracy reprodukcje muszą być niewidoczne dla członków innych grup.

- Ludwik Więcek, *Śpiąca Wenus* ([Załącznik 1](#))
- Ludwik Więcek, *Autoportret ze śpiącą Wenus* ([Załącznik 2](#))

Śpiąca Wenus; farba olejna, płyta pilśniowa, drewno; Wilczyńska, 1985; w kolekcji MEK

Artysta

Ludwik Więcek urodził się 11 sierpnia 1911 roku. Był niskiego wzrostu, od najmłodszych lat miał silną wadę wymowy, borykał się z osłabieniem organizmu. Po osiągnięciu pełnoletniości opuścił niewielkie gospodarstwo rodziców i wędrował od domu do domu, zajmując się do prostych prac pomocniczych: rąbania drewna, pasienia gęsi i bydła. Przyjazny kąt znalazł u państwa Krzysztoniów w Wilczyskach koło Nowego Sącza. Spędził tam 35 lat swojego życia. Początkowo pomagał w gospodarstwie, jednak szybko stracił motywację i chęć do działania. Najlepiej czuł się w towarzystwie dzieci. Przy nich mógł się bawić, przebierać, wcielić w role turystów, żołnierzy, postaci z telewizji. Choć funkcjonował poza wiejską społecznością, nie zatracił cechującej go uczuciowości, spontaniczności i ufności. Zmarł w 1995 roku.

Obrazy zaczął malować późno – około 60. roku życia. Tworzył w skupieniu, z pedantyczną dokładnością. Za gotowe uważał

- Giorgione, *Śpiąca Wenus*
- Tycjan, *Wenus z Urbino*
- Édouard Manet, *Olimpia*
- Paul Gauguin, *Żona króla*
- Katarzyna Kozyra, *Olimpia*
- Tsing-fang Chen, *American Dream*

Ćwiczenie składa się z dwóch części. W pierwszej z nich zadaniem uczniów jest wynotowanie jak największej liczby określeń, które mogą być użyte do opisu wylosowanego dzieła. Powinni zwrócić uwagę na tematykę obrazu i jego kompozycję, postacie i relacje między nimi, przedmioty, głębię, paletę barw.

W drugiej części ćwiczenia wszyscy uczniowie powinni mieć dostęp do kompletu reprodukcji (w formie wydruku lub obrazu cyfrowego). Część ta opiera się na współzawodnictwie między zespołami. W każdej rundzie o swoim dziele opowiadają przedstawiciele innej grupy. Mogą korzystać wyłącznie z określeń zgromadzonych podczas wcześniejszego etapu. Wymieniają je pojedynczo, w krótkich odstępach czasu. Kolejność zależy od przyjętej przez nich strategii. Zadaniem pozostałych grup jest jak najszybsza identyfikacja opisywanego tekstu ikonicznego. Jeśli uczniowie nabiorą przekonania, że wiedzą, o którym dziele mowa, zapisują na kartce jego tytuł i autora, a następnie – złożoną – podnoszą. Runda kończy się, gdy wszystkie zespoły podniosą swoje kartki. Punktowane jest właściwe rozpoznanie oraz (w przypadku trafnych odpowiedzi) kolejność zgłoszeń.

Twórcza odpowiedź

W pierwszej części ćwiczenia uczniowie pracują indywidualnie. Ich zadaniem jest odszukanie w otaczającej ich przestrzeni (publicznej, domowej – prywatnej, internetowej) przejawów utowarowienia nagiego lub roznegliżowanego ludzkiego ciała. Rezultaty swojej pracy dokumentują w postaci zdjęć, zrzutów ekranowych, wydruków, wycinków z gazet, zebranych ulotek itp., a następnie prezentują na forum klasy.

Swoimi spostrzeżeniami, doświadczeniami i odczuciami dzielą się w drugiej części ćwiczenia. Wtedy też warto poruszyć problemy reprezentacji płci w reklamie, łączenia erotyki ze sprzedażą, komercjalizacji nagości, odhumanizowania intymności i fizyczności.

W części trzeciej uczniowie pracują w kilkuosobowych grupach. Oprócz zgromadzonych przez siebie wizerunków mają do dyspozycji flamastry, nożyczki, kleje, stare gazety i czyste kartki oraz – w miarę możliwości – komputer z dostępem do internetu i drukarką. Ich zadaniem jest przetworzenie wybranego obrazu tak, aby zmienić jego przekaz ze sprzedażowego na refleksyjny. Mogą to osiągnąć poprzez usunięcie lub dodanie elementów, zmianę sztafażu, zastąpienie hasła reklamowego własnym itp. Inspirację mogą stanowić prace Jadwigi Sawickiej: obrazy *Lekki smak*, *Dwa stroje kąpielowe*, *Kieruje się chęcią zemsty...*, *Nowe ciała* oraz fotografie *Piers*, *Ręka*, *Noga* (dostępne na www.jadwigasawicka.pl).

jedynie prace oprawione w ramy, zaopatrzone w uchwyt, zabezpieczone błyszczącym lakierem. Nad samodzielne kompozycje – przedstawienia letników i krajobrazy ze zwierzętami – przedkładał trawestacje innych dzieł sztuki. Głównym źródłem inspiracji był dla niego album dawnego malarstwa, przeglądany tak często, że rozpadł się na pojedyncze kartki – blisko 200 barwnych reprodukcji. Malując, upraszczał treść pierwowzorów. „Opowiadał” je po swojemu. Niektóre sceny rozbudowywał, inne zaś pomijał. Zmienił sztafaż, osadzając postaci w znanej sobie, swojskiej rzeczywistości. Operował nasyconymi, czystymi barwami. Stosował je w sposób umowny, charakterystyczny dla rysunków dzieci. Niebo w jego pracach było niebieskie, trawa i drzewa – zielone, dachy – czerwone.

Dzieło

Obraz *Śpiąca Wenus* stanowi parafrazę *Wenus z Urbino* pędzla Tycjana. Pomijając postać kłęczącej kobiety, autor uprościł kompozycję. Dzięki spłaszczeniu perspektywy nadnaturalnej wielkości Wenus towarzysząca jej kobieta w biało-czerwonym stroju oraz okno ze stojącą na parapecie doniczką znajdują się na tym samym planie. Trzymany przez modelkę bukiet róż został zastąpiony nieokreślonym, brązowym przedmiotem, ciemna kotara za leżącą kobietą zaś fragmentem ściany z kwiatową dekoracją. Obraz emanuje prostoduszną radością, która skutecznie wypiera tajemniczość i zmysłowość oryginału.